

უცხოეთი

მომართიანი. ახრას სწორედ გავსებთა მიწერატორის ფირფიტის მიცვალვას გამო: მიწერატორი გატერათ გვერდით უნდა მოამკურნავს მიუღვებს და თაყვანს ახ ამოწმებს სახელად სურათს სიკვდილის მთავლობისას. მიწერატორის ცვლის ხელა ქარის სუფთაობისას. მოტრე მხარე იდგა უფროსა შეიდა ფირფიტისას, დეკანდელი ამწერატორი გერმანიას. თუქცა აუღმუთავა სასწილად იყო დასწერატორად და მიაღა ვიწარდა, მაგრამ სიკვდილად ქობის სათისა სასწილად სელით ანაშნად გუდას, რასც დნინდ გაუქმი დეწენ, რამ გენთათა. მიწერატორის სიციცელე ნუჯაქლად ჰქრებოდა, უწინფუად, უწინაღველად.

ამწერატორის ცხედარი ასუქან იმავათათსა, მათი მიაგვას განსწერულია. შეიდა შეუღება საწილად, იქმისა ქუჩათა მართლად, სვას ფარადე ქვესს; სახე ამწერატორის სასწილად შეიგვას და შეიშდა, თავ თათირა დაღატორად, იმისა თათირა აქვს თათირა სელსასობითა. ტანსად წითელი სახანა აქვს გადაცხეულია. სასოღავით ვეიოელ სელი სხლას გაღსე უქვეს. გუჯსედ აქვს გაერთიანი, რომელად დასწეს ოდესმი მიწერატორის, სასელადობ მასწარ, რომც განსწერულია ჟურ ისევ მიგვინდურ აწინიცი იყო და ძველ-მოსილას იმას შესდგად დაურუნდა ითავს, თავს ცოდესად. ცხედრის გარშემო-ზარას სიკვდილისას, გულვითამ ათურება დაეურისილა სურათთა მის-ზარას და წინასთან. სხლად ადარს ქსადვე, რა სასწილად ქიქრედებად აუღმუთავათა ამწერატორს

შესახებ ამ განცხადებაში საყოველთაოდ იუწყება, რომ გორიდან მეგრების წყევლი კაცის თავსუღ წასყვანა ვილბე არ ამახს, მარამ საქითა-ქი სულ სხვა აღმოჩნდა. ბნი სოლოდაოე მარორ ამახს-ქი არა, ათათ-შორის ახლევინებს. 11 ამ თვისს რომა ემეწელიმა აილო ოთხი ბილეთი და თითოში ორ-ორი ამახი ამლია, როგორც ვაგონში იყო გამოცხადებული, მაგრამ ბილეთები ამაზე ნაკლებ არ მისცეს. არ გვეხმის სწორად, სოლოდაოე ენის მოაუქუება პატრის: „იფერის“ რუდექისის, თუ მითხველის საზოგადოებას!

* * * აქირაბად გერწის ჩეენი კორისპონდენტი აბდულ ეფენდი მიქლაძე, რომ ამ თვისს დამდევს სოფ. დანდლოში (ქვედაპარაზი) გზაზე ართიწელი ხარაზი გაცრეკვისა. გამტეველი (მცარტველი) ადგილობრივმა მთავრობამ დაიჭირა და ამ ქმად დანჯეს-ბული (დამწყველი) არის. მერავ უბედურად მოჰდა სოფ. წინათის-ში ხუთის თბათიყეს. ორს კაცს ჩხუბი მოუფერი სახლის თბათაზე და ერთმანეთი თოჯეთ დაჭრეს.

* * * ბათუმად სწერენ „მშას“, რომ ძლიერი სიციხები დაიწყო და კვლავინდებურად წლის ნაკლებობას ჰპირანხს ხალხი. ქალაქის მმართველნი-ქი ყურს არ უდვენდნ სასწილად, რომ ამგორამ მავადგარან სავსე. იწერებინა აგრეთვე, რომ კვაილი გაჩენილა და მცირეს ხანში ბევრი ემწვილი დაბოკილა.

ისეთი თვა-მეხეული მკვართონები არიან, რომ მუჭტარის უსებურად და უდავინაზრად არ გაუწებენ ხოლმე. აქარცინბრია დადენილი და არც რივი და არც წესი. ვისაც-ქი უწინაზს მოასწრობენ, ათის შაურის მავეერ ორ წინათს ართმევენ ხოლმე. ვარდა აიმი-ლა მფუთონებეს დადველილი ჩინები აცივთ და ისე სხედან ფატონგებ. ვასკერეველია, დენობანი, დეგო-უმბრივი პოლიკოარტამ ყურს არ უდგენს ამ უწყესიყასს.

* * * როისი: თუ ჩამდენად ვაზმირად ჩეენში ვე-კაცობა, სხვათა შორის, შემდგენილადანაუ შერტკობთ: 10-ს ამ თვისისას, დამის ორს სათაზე, რუი-სარ მოჰარეს დომ. —ღ— ორი ცხენი, მამეღამე ვასტენეს აქაურის სკოლის მასწავლებლის ოთახი, რომელიდანაც გაიტანეს: ლოგინი, სამივარი და სკოლის მიბლოთიყის წიგნები. მასწავლებელი იმ დროს აქ არ იყო ფეზბოდა, გორში წასულიყო მარხის უფროსთან ჯამაგირის მისაღებად.

სიტყვამ მოიტანა და ამ ვაშვარის ამახსაც მოგახსენებთ. ეს მესამე თთვე მიღის, რას მასწავლებელს ემაშვირა არ მოილა, თუმცა ადგილობრივის მამასახლსს ე. გ.—ლს ნახვე-რის წლის სასკოლო ფული ოც-და-ორი თუმანი მოუგინიდა და ამ ფულის მიღებაზე ბართიყი მიუთქა. ამ ფულადან მასწავლებელს მხოლოდ სა-მის თთვის ემაშვირა იმულია—შვიდ თუმან ნახევერა. დანარჩენი ფული რა იქნა, არავინ იცის. სასურველია, ეს საქმე უკურადლებოდ არ დანეს.

* * * გორი: ბანს ნიკოლოზ გრიგოლის ძეს სოლოდაოეს გერ არ გაუთა-

და კველა ტუსალები მეტების ციხეში მოათავსნა.

* * * ტრენის მეიდნის ბაღში რომ კაცი შევიდეს, გაკვირდება: ნეტავ ვის რად უნდა, რომ ისე უშუალოდ ამტერევი ნორჩის ხეხლის ტრატეს და მთლად აუტუტებს ხეხილსა. ქალაქში თუ იმოდენა ფული ვთმეტა და დანარჯა ბაღის გაშენებისათვის, მეტე არ იქნება, რომ ყარაბულად დაეყრის და ეს უკვლავება ბაღი არავის ვაოხრებინოს.

* * * ორწაბათს, 13 იენის, მტკვარის მოქობილი დღი გაუთოლები ხეეში, რადე პოპობი და ფირტება. რი-ქის წიქქელებზე გამობდა ხალხი და კავებით იჭერდა ამ ფირტებს. კვემა ვილად მალკანი ვადიტიკა წიქქევილის აივანიდა. მალკანი კარვე მტურავი აღმოჩნდა და როგორც იყო ვალტრჩა ადიდებულს წააღსა.

* * * სურამი: ამ დღეებში სოფ. აბანოში ჩამოყრიდა მუხი, რომელმაც დაიტანა მამა და შვილი მიქქელმეტე-მიქქელმეტებს ვუთანი ვბთ და ჰნუ-დნენ თოქმე მიწასა, ამ დროს დაუწყებია, შვილს შეწინებია და დაუძახნია: ვამე, მამავე, მიშველილი! საწყალი მამაკ მისულა შვილთან და ამ დროს დასცემით მუხი მამასა და შვილს და ორევის ქვეს სული გავრტყეებით.

როგორც ამობენ, 9-ს იენის სოფ. ნაკვეყენია ჩამოყარდნია მუხი და იქვე ერთი კაცი უმსხერვლიდა.

* * * იქილამე: ბევრი ურიგობა სუფეფს სურამში. ამ ქმად მხოლოდ ერთს უწყსიკებას დაეასახლებ: სურამში

თავმა წვერებს აჩვენა მტკვრის წყლის აუზი, სათადარიგოდ მოამზადებული, ენიცობა ავილიის წყლი არა კმარად, შემდგდ ვადასახელი მამულიყო, რისკივანი ქალაქი შეეგინა. ამ აუზიდან გაქვინდ მისლა და გზა-და-გზა გემოსა ჰმზრჯავდენ, შევიდენ იქ ილაგას, სადღე გამართულია მაშინები, რათა გამაყაროს წყლის ტულიისში მოხადენი ძალი მისცეს. რადგან ავიკალი კარგა დაბალა ტულიისზე, ამიტომ უმეკველად საკირო იყო ათორღე ეს მაშინები, რომ წყალი ტულიისში მოდინილიყო. ამ მაშინების სამუშაო ვებოდა კიდევ ცალკე მტკვრის შტოა გამოიყენებოდა ერთის სიტყვით, ყოველი თვადროვია დაქერილი, რომ ტულიისზედ წყალი უზება ჰქონდნით. აქ წყერება ჩი დალოდეს და სწორედ რის ნახეარზე იმავ სავან-გებო მატარებელი გამომგზავდენენ უქან. საზოგადოდ კველას ისე მიეწონა წყლის გამოსაყენ შენობათა და მაშინების ვანართოლება, რომ, თქმა არ უნდა, წყერები ხმის ამოუღებლად დაამტკიცებენ ხარჯის ანვარიშსა.

* * * ნიკოლოზ ივანოვი, ძმა ნახინდარის თანამეშვიის ივანოვისა, რომელსაც ჰპირალდება 313 ათასი მან. მოპარვა, დაიჭირეს ტავანოვოში და უკვე ჩამოიყვანეს ტულიისის სავანტორის. ნ. ივანოვს ჰპირალდება, რომ დახმარებათვის ძმას სახარზო ფულის მოპარვება და გატყვეუა.

* * * ამ ქმად მეტების ციხეს ერთი დღი შეინათა კიდევ ენაბერა. განხრახნა აქვით, რომ ორთაპალისა და მეტების ციხე ერთად შევიერთან

არის აქ „თავანის-ცხმა ლანკისა“, რომელიც ჩვენ ასე მოგვჩინდა? წინააღი და ანაწილა, ენაჭე და არა გულის. ამა გიორგის ამავე წინააღმდეგობა. რა პრეტენდიტულ დაპარაკს მოგვეუბნო მე და შენ და ჯეანე-სამტყელო, ვისც კაცის საწილად გვარაუღალბა მოუხმარია, ლანკის თავანის-ცხმას გი-და სხვის, რაც ვერც-ქი მიუცხად სიკვადრულს; ვიცი უოქმე თავს ეგვედოდა. ახ რა დიდი ეკველია ჩვენისა ამდა და შეა... ჩვენის სისხლ-ხარვის შეკიბობა, მტოვიობა... ჩვენ რომ გვიანობს, ვიიომ დიდი ხანის ვადვავეებოვას ის ვეგრავ ავლულია. მაგრამ რომ მარტო-წიგნიდან გალამსხვალე ვიიომ. ვიიომ ვაკველად ბული-გი ისევ ვებლევათ, ისევ ვებენს, ავასქ... და, როდესაც არჩილი მარტო თათია და ვართთოქი არა, უფროსა და გრძობითაც იქამდის წაიწეეს წინა, რომ თათის მოქმედება სრულებით შეუთანხმოს.

მისცეს ხელი გონებით ჩამოაჩიომილი გიორგისა, იცნოს იგი თავის უფროსს ძმად და უმეცრების სამეფოდამ გაჩიყვანოს ცოდნის ნათელ საბრძანებელში,—ამა სახატრეული და სასურველი გვიჩი მამანი შეიქმნება ჩვენის ცხოვრებისათვის, მაშინ დაიჭერს სახსებლო ადვილს ჩვენს ქვეყანაში, მაშინ მოიპოვებს იმისი ხსენება სიკვადრულსა და უზამლევ პატვის ანა მარტო რომელიც წამდ წაგვარის ვუთხრა, არამედ მიევილის ჩვენის სამშობლოს ვულში. მაშინ დაიბილებს ვაუწყვეტელი კავშირის არჩილის ცოდნას და გიორგის წინადადებას წაუხდის შუა. მაშინ დავეიდგება დრო ნაშედილის ვადვირებობისა და დიდებისა. ამასთანავე, არჩილის საწუფლოდ უნდა ესთქეთი, რომ, თუ ჩვენი ცხოვრება ასრევდ წაიდა, როგორც დღევანდ მიდიოდა, არჩილი მალე წამაყვება გიორგისა და შეძლებ კიდევაც ვაუწყრობს, რა-

დავან არჩილს ცოდნა უდაცილობს ხელს წარმატებისაკენ, და გიორგის, სწავლას მოკლებული, საქთერის ვებთი დიავრება ცხოვრების მიხეველი-მოხვეული ბილიცზე, რომელიც ასეთის ვიო-ავტობობით არის ვატყებულელი დაბურულს ტყეში და რომ იღოს და სწავლავ შენაქოქე უნა მრავალ უბედურ შემთხვევებში. არჩილი ზის ღონიერის რაშში, რომელსაც ვურთებს ასსამს თანამეღობევი ძრიელი მეცნიერება კაცობრიობისა, და ამავე დროს გიორგი, რომელიც ვერც-ქი მხედდას ამ ჩინებულს რაშს. ქვეთი მიზნულანება.

არჩილმა უფუთოდ უნდა ვასწროს გიორგისა, ვიდრე ახელილი ვონება ამახსაც არ მოპვერის თანაზარს რაშს, რომელზედაც უმეკველია გიორგის, თუ მეტად არა, ნაკლებ არ მოუხდება მხედობა.

* * * აი სავანი, რომელიც დღეს ცხოვრებამ წამაყურენ არჩილსა კერძოდ და ინტელიგენციის საზოგადოდ.

ამოუდენდ გიორგის მხარში და ვადვილებოდ გუ წარმატებისა. არჩილი დღეს ვულ-ვატყებელი და სუსტიკა ეპობა-ითარების ზედ-მოქმედებისაგან, ავლით სიმტკიცე სახით-სა და სიმავრე ვულისა, რომელსაც ვებუთ გიორგინე და ოთხარანთ ქვერებზე. საშავივოდ ვონება აქეს ვანივითარებული და ვასუფთავებული. არჩილის ცოდნას მიეითი ხსითათ გიორგისა ან გიორგის სახითს არჩილის ვანათობა, და მამანი

ჩაუდგებინა კვალიმი ჩვენს ცხოვრებასა და ასანებებენ საქართველოს. ქართველი ხალხი სოფლის ხალხია ვერა, ჩვენი ძალია ვუთანი და ენახი. ინტელიგენციაც, თუ შეგინებული აქვს სავა-

ნი ქვეყნის საშხახურისა, უნდა მიემერებოდეს სოფლისაკენ და თავისი სიტყვით სახლის მიმართ იმიოთი-ქი არ უნდა ვამოხატოს, რომ თეთიონ ჩამოვიდეს ხალხის ნაკლებუნებან-დე, როგორც დღევანდელ უსუსუროს და მოუზადებულს ინტელიგენციის ვმართება, არამედ ხალხს ასწიოს მეცნიერებისა და ვანათობულ ველოს სისაღმდევ. დღეს ამის მეტე არა უსურს-რა ჩვენს სოფელსა. გიორგი თეთი თავისუფლობა ცხოვრებამ და-წყენა პატონანების ვაზე და ვულიც ვრჩის მართლისთვის, ვაუფართოვეთ გიორგის ვეგება მართლობისა და მეტი არა არის-რა საკირო, რომ ეს ჩინებული ვღვების ბიკე შეიქმნეს საზოგადო მრადეზე. შეგარედნ, რა ვანაუბრილედ უნდა მსუფევედეს ცალკე კაცსა და საზოგადოებათა შორის, ვადაცბანენ, რა ვზით უნდა ირჯებოდეს თეთიოთელი კაცი ცალკე და მიევი კრებულში ერთად, რომ ნათყოფი საზოგადო კვირილებობისა უფრო თვალ-სინთი და სახანდალო იყოს, და გიორგი ვარდიქევა პირველ და უფროსი მოთაყენედ საზოგადო საშხახურისა ბედნიერებისა და წარმატებისა. მანამდე იგი გიორგი დაბურულს ტყეში და პატარა-ბილიკის მეტს ვერასს მხედდას. თუ ამ ბილიკზე შევბითვა, რომ ერთი კაცი ვივარება სხარავს, გიორგი მიეჭიმავება დანარჯულად ამით ვათავებს საქმეს, მეტე არაფერი. ამა იმას აკლდინეთ, როგორ უნდა მოეყრის სოფლის ბერი, რომ ერთმა მეორეზე არ ვანაზჯულს უსინათლობით, არ ვათავებოს ვღვინარიც თვადისაგან, არც მოხელისაგან, არც ვეპრისაგან, და მამანი მხანათი, როგორ მამანი ჩვენი გიორგი შეიქმნება მსეყურედ სოფლის კვირი-

ბულისა და ამ თ მართლად დიდს საშხახურს ვაუწყეს მთელს ქვეყანას.

ეს სავანი ცნხის არჩილს და ავეთკენ არის მიმართული იმისი ვული და ვანემა.

* * * ვინატირო, ჩემო მითხველო, რომ მთელი ჩვეყენილის ხელი საილდე ნიშნებს, რომელსაც იძლევა ჩვენი ვე-კარგიანობა და ბნელია ჰაკვევობის პირით ვავატობინებს,

რა ატირებს ცხოსა და რა აუშენებინებს ხელებს მყუხარებით? ვანა საილდე ნიშნებს, რომელსაც აქამდეს-ქი არ იყენდ თვადიშორის ქალბერი, მაგრამ იმით ვერ ატირებს და ქვეყნის საკი-ბორატო საკითხები და ვერ აუშენებინებს ხელებს მყუხარებით. მართალია, იმათაც ბევრი იცრემული უღვრით, დღესაც ბევრნი იცრემლებიან, ბევრეული უშეშენებელი ხელბუბი და დღესაც იმეშენებენ მყუხარებით, მაგრამ როგორც ცრემლის მიწეში, ავირევედ ხელბუბს ვმეგეტისაც არის და იყო ხოლმე ამ ის ვარემობა, რომ მშობლებმა ივე-ვარი სავსე ვაქაყენენ-შეკვირენს, მისისა, რომ მშობლებმა ვერ იშორენს სახის ხსენებელი ფული და ამიტომ ვაღასა და ვეჭროში“ ძალიან-უნებრული ვამობარჩის თათიონი სასურველი შეილენბი. დამეთანხმენით, მითხველო, რომ კესლის ცრემლსა და ამ ცრემლს შორის დიდი, უწყვეტელი ვანსხვეება. დამავტერეთ, რომ კესლის ხელბუბის ვმეგეტა, მყუხარებისაგან ვამავეთ, იოტის ოთხივეც არა ვავსე იმ ვმეგეტებს, რომელიც ჩვენი ენახეთ სხვა ქალბების ხელბუბებს.

ტიტრე, ტიტრე, შენ ვენაცვალას ბებიაშენი დარეყვანი, ჩემო კარგო

მართალია, არჩილი მეტად უღვრდა საშხახურს და მავითანა საკი-ბორატო საგანებზე ვლდაპარაკება იმ დროს, როდესაც ვერ ვული არ და ვინ მივიდნია შემდგ გიორგის უბედურ სიკვდილობა, მაგრამ არა უმსხრა, შენ შეგინებურად, ქვეყნურად ვუწი უვდ შენს ძმას, ვე უფრო შენზე ნასწავლი და ვონება-ვანსწილია, ვე კარგებს ვეუბნება და ღრმად ვეგავტე-ჯება ვულში მავ-სი მწარე სიტყვიბი, ნორჩის სულის ვეუთისგან ვამოწყვეული. შენს დაბრმავებას ბევრი შენი ვეთოლის მყოფი იმით ჰხნის, ვითომც ვავრისვილობა-ქი არ ვიბებ თვედები, ამავედ გიორგის ვაფეთლობობამ და ვეციკა ვულია. მაგრამ მე და შენ ხომ კარგად ვეცი, რომ ის ცოდნა, რაც დღეს შენთვის მოუციათ, ერთის წლის საქმედ არ ვყოფიდა გიორგის—ერთის წლის მეცოდანვობის უკან გიორგისც შენოდენი ევოდანებოდა. ესეც რომ არ იყოს, ამა ვინმე სრულებით ვმეცარი, უსულ-უსულად, მაგრამ შენს ვეგარისვილობისა ყოფილიყო, თუ შენ თეთიან არ ვაუბნადი მახებს და არ მოაშეშველდე ტრუთალებისა და ვეშის მანქანებში. ტყულის მართობსჯობია. შენ ვერ არ იცი, რა არის მართალი სიტყვარული. შენის ვუთს-ქალს ვანდვილი მოსწონს, იმითომ-ქალს ვავევებინა, ილიკო—იმითომ-რომ მხარ-მეკინაია, დათაკიბი მოგწონს პარა-წილანობა და ასე თორმე-ტრამდ ახალგაზდა მივწონდნი ვეგობა, რომ ვეყურას ვეყენანი ვნთისა და იმავე დროს, ვე როდია, ჩემო კარგო, ის პატონანური გრძობა, რომელიც კაცსა და ქალს ერთ ანახებდა და ჰქმნიდა. აგრეთვე შენის ვუთის კაცს ერთსა და იმავე დროს მოსწონს და

